

Österreichische
Akademie der
Wissenschaften

eif
Institute for
European
Integration
Research

EIF Working Paper Series

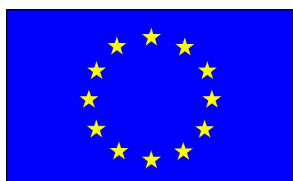
1 Jahr EU Mitgliedschaft: Erste Bilanz aus der Sicht der slowakischen Höchstgerichte

Ján Mazák (English)
Milan Karabin (English)
Ján Mazák (slovenčina)
Milan Karabin (slovenčina)

Working Paper Nr: 18

**Institut für Europäische
Integrationsforschung
Institute for European
Integration Research**

Österreichische Akademie
der Wissenschaften
Prinz-Eugen-Straße 8-10
1040 Wien

fon: +43(1) 515 81-75 65
fax: +43(1) 515 81-75 66
mail: eif@oeaw.ac.at
<http://www.eif.oeaw.ac.at>

1 Jahr EU Mitgliedschaft: Erste Bilanz aus der Sicht der slowakischen Höchstgerichte

The Constitutional Court of the Slovak Republic and its Contribution to the Enforcement of Rights and Obligations Created at the Community Level..... 3

Ján Mazák

Introductory word	3
The CCSR as a court in the meaning of Art. 234 EC Treaty	3
The content of the right to judicial protection in relation to the duty of enforcing rights and obligations created at the community level.....	5
The failure of the ordinary court to make a preliminary reference to the ECJ	6
Conclusions	7

Slovak Experience with the Application of EU/EC Law..... 8

Milan Karabin

Ústavný súd Slovenskej republiky a jeho príspevok k právam a povinnostiam vytvorených na komunitárnej úrovni..... 17

Ján Mazák

Úvod	17
ÚSSR ako súd v zmysle Čl. 234 Zmluvy ES.....	17
Obsah práva na súdnu ochranu vo vzťahu k povinnosti vynútitel'nosti práv a povinností vytvorených na komunitárnej úrovni	19
ECJ Zlyhanie obvyčajného súdu pri podaní predbežného odvolania na ESD.....	20
Záver.....	21

Slovenská skúsenosť s aplikáciou legislatívy EÚ/ES..... 22

Milan Karabin

The Constitutional Court of the Slovak Republic and its Contribution to the Enforcement of Rights and Obligations Created at the Community Level

*Ján Mazák*¹

Introductory word

After the accession to the EU the Constitutional Court of the Slovak Republic (hereinafter “CCSR”) has become one of the most relevant community courts among the Slovak courts responsible for the judicial review in the Community at the Member State level. Thus the CCSR may play quite an important role to promote the European integration through law within the Slovak legal system.

Considering the constitutional position of the CCSR (Art. 124 of the Constitution) we can raise several fundamental questions concerning the possible role of the CCSR in the process of enforcement of rights and obligations created at the community level. Up to now we have no case with a communitarian element. So we can refer only to the expected role of the CCSR because of the lack of experience in the decision making activities.

1. Is the CCSR a national court in the meaning of Art. 234 para 3 Treaty EC ?
2. How has the content of the right to judicial protection (Art. 46 of the Constitution) changed in relation to the obligations of enforcing rights and obligations created at the community level?
3. How is the CCSR able to ensure the duty of ordinary courts to make a preliminary reference to the ECJ ?

The CCSR as a court in the meaning of Art. 234 EC Treaty

1. According to Art. 124 of the Constitution the CCSR is an independent judicial authority with the mandate to protect the constitutionality. It creates the specialized system of the constitutional judiciary containing only one court. The CCSR meets the criterion needed for conclusion that it is a national court of last resort. Pursuant to Art. 133 of the Constitution there is no possibility of lodging an appeal against the decision of the Constitutional Court. Thus we see no reason for claiming that the Slovak Constitutional Court is not a court in the meaning of Art. 234 of EC Treaty.

¹ Prof. Dr. Ján Masák is judge and president of the Constitutional Court of the Slovak Republic.

This conclusion does not mean that there are not certain doubts on the possibility or necessity of making a preliminary reference under Art. 234 Treaty EC to the ECJ. The CCSR can play a role of a court pursuant to Art. 234 Treaty EC only in specific proceedings before it, notably in proceedings on abstract review of legislation and on constitutional complaints.

2. In proceedings on the compliance between laws and the Constitution, constitutional laws or international treaties (Art. 125 of the Constitution) there is no opportunity to suspend procedures because of purpose of this sort of proceedings which exclude the adjudication on a communitarian element.

In respect of this competence of the Court, however we have to mention the problem concerning the process of implementation or transposition of the Community law into the Slovak legal order through government regulations.

Pursuant to Art. 125 para 1 of the Constitution the CCSR decides on the conformity of laws with the Constitution, constitutional laws and international treaties to which the National Council of the Slovak Republic has expressed its assent and which were ratified and promulgated in the manner laid down by law. This opens the question on the possibility of review of those government regulations on the implementation of the European Agreement Establishing an Association between the European Communities and their Member States on one hand, and the Slovak Republic on the other, and on the execution of international treaties according to Art. 7, para. 2 of the Constitution.

Is CCSR empowered to decide on the conformity between the government regulation implementing a community act and the Constitution, constitutional laws and international treaties or not ?

I think that in cases in which there has been certain level of discretion for implementing national legislative body requiring only minimum of harmonisation (some directives require only a minimum level of harmonisation) the CCSR is competent to review the implementation of the regulation without specific obstacle.

In connection with a community act which requires full implementation, without the possibility of discretion (total level of harmonisation) the situation is probably different. A government regulation in that case contains only the text of a community act. Reviewing such a government regulation could mean interference into the competence of the ECJ. But according to Art. 125 of the Constitution the CCSR has the competence of reviewing all government regulations without reference to their contents. It creates for the CCSR the possibility to rule on such regulations from case to case depending on the sense of objections against a regulation in a question. This opinion

could be changed only in the case of amendments to the Constitution, in its part regulating the power of the CCSR.

3. In proceedings on constitutional complaints (Art. 127 of the Constitution) the CCSR could be a court referring to the ECJ only in very specific cases in which ordinary courts would fail to do so although it was their uncontested duty pursuant to Art. 234 Treaty EC. It would be theoretically possible if the CCSR ruled on the case in the room of the ordinary court without necessity to return the case to the latter court for further procedure and before ruling on the case there would be raised a preliminary question in the meaning of Art. 234 Treaty EC.

The content of the right to judicial protection in relation to the duty of enforcing rights and obligations created at the community level

One of the most significant fundamental rights is the right to judicial protection (Art. 46 of the Slovak Constitution). The CCSR constantly concludes that the right to judicial protection resulting from Art. 46 para 1 of the Constitution guarantees for participants of procedures before the ordinary courts the application of relevant and valid legal norm which has its essence in the legal order of the Slovak Republic or in international treaties, agreement and conventions. It means that the ordinary courts after the accession to the EU are obliged to apply the Community law because of the principle of supremacy and the doctrine of direct effect (see Art. 7 para 2 of the Constitution). Worth mentioning that the supremacy of the Community law requires national courts to ensure the full effectiveness of the Treaty by disapplying – if necessary on their own initiative – incompatible provisions of domestic law (case 106/77 Simmenthal /1978/ ECR 629).

If an ordinary court fails to apply the communitarian legal rule instead of the domestic one and this failure remains uncorrected after exhaustion of all possible appeal procedures then the CCSR will be empowered to declare infringement of the right to judicial protection guaranteed by Art. 46 para 1 of the Constitution. Besides that the CCSR should annul the decision of the ordinary court in question and remand the case to that court for further procedure in which the ordinary court is bounded by legal opinion of CCSR upon applying of Community law.

The described situation opens several questions. Is the CCSR entitled to order using community legal rules regardless on the doubts concerning their interpretation or validity, or before ruling by such way it should suspend the proceedings before it for the sake of a preliminary reference to the ECJ? Or should the CCSR suspend the procedure and make a preliminary reference to the ECJ for clarification of the validity or interpretation of the Community law proposed for an ordinary court? Could an ordinary court contest the legal opinion expressed in the finding of the CCSR, asking for advice from the ECJ by means of the way set down by Art. 234 Treaty EC? Could an ordinary court suspend the procedure before it for submitting the Art. 234 reference to the ECJ if it

had doubts over the validity or interpretation of that communitarian rule which had been used according to the legal opinion expressed by the CCSR ?

Every solution over these questions should follow the main purpose of the finding adopted by the CCSR that orders the application of the Community law stemming from the principle of supremacy and direct effect of the Community law. The purpose of such a finding is to ensure the proper application of the Community law in the space which has been in Slovakia designed for the Community law according to Art. 7 para 2 of the Constitution and its so called integration-clause. That is why we have to find a solution in every constitutional case submitted to the CCSR specifically.

A lower court (it means an ordinary court which is obliged to respect the legally binding opinion given by the CCSR) is entitled to submit a preliminary reference to the ECJ regardless to the opinion of the CCSR (see case 166/73 Rheinmuhlen – Dusseldorf /1974/ ECR 33.) It gives the answer on the possibility of an ordinary court to deflect from the reasoning of the finding of the CCSR in particular case.

The failure of the ordinary court to make a preliminary reference to the ECJ

This is the next quite serious question concerning the application of the Community law in proceedings before the ordinary courts. How should the CCSR decide in a case in which an ordinary court of final resort has decided on the case applying the communitarian legal rule, but after its own interpretation of that rule without reference to the competence of the ECJ although it had been apparently obliged to make a preliminary reference under Art. 234 of Treaty EC?

I am almost convinced that breaching of the commitment of making a preliminary reference according to Art. 234 Treaty EC could be considered as an infringement of the right to fair judicial protection. Going back to the content of the right to judicial protection, its element should be also the right of the party to proceedings before an ordinary court for an appropriate application and also interpretation of the community rule concerned.

An ordinary court should not refer here to an obstacle created by the Civil Procedural Code. National procedural rules restricting the power of the courts to consider relevant points of Community law may, of course, hinder the Treaty norms to have full and immediate effect within the national legal order – though no more so than ordinary limitation periods or standing requirements, so one might expect the general requirements of effectiveness to apply here too. But such procedural rules are also capable of affecting the possibility of open dialogue between the ECJ and the national judges, in particular, by reducing the possibility of making a reference under art. 234 Treaty EC. Such a situation should not have interested in an ordinary court that should

make a preliminary reference if it is needed regardless the procedural rule which in a particular case does not allow to ask a question from the ECJ.

In addition to that it has to be said that powers of CCSR are not an obstacle for recognizing the Supreme Court and under certain legal circumstances for regional courts as courts in the meaning of art. 234 para 3 Treaty EC. We can say that because a constitutional complaint pursuant to art. 127 or 127a of the Constitution is not a tool for appealing decisions of ordinary courts concerned. The purpose of a constitutional complaint is to protect fundamental rights and freedoms of natural and legal persons on the constitutional level, not on the level of legality or constitutionality to be protected by ordinary courts.

From this reason an ordinary court can not claim that it does not need to make a preliminary reference because of the possibility of submitting a constitutional complaint to CCSR.

Conclusions

The Constitutional court of the Slovak republic is able to contribute to the European integration process through law. There are two fundamental ways of doing so. The first one concerns the abstract review of the Slovak legislation implementing and transposing the Community law into the Slovak legal order. This way of contribution opens some questions as I have said. The second way of ensuring the full effectiveness of the Community law rests mainly in the protection of the right to judicial protection insisting on appropriate application of the Community law in proceedings before the ordinary judiciary including the obligation to make a preliminary reference to the EJC. Making a preliminary reference according to Art. 234 of Treaty EC by the Constitutional Court is possible, but I do not recognize that possibility as an important tool for achieving higher level of enforcement of the Community law.

Slovak Experience with the Application of EU/EC Law

*Milan Karabin*²

Ladies and Gentlemen,

I.

Under Chapter VII of the Constitution, judicial power in the Slovak Republic is exercised by the Supreme Court of the Slovak Republic and other courts.

The courts rule on criminal and civil matters and review the legality of decisions made by administrative bodies. Judges sit on panels unless the law prescribes that the matter is to be decided by a single judge. The law specifies the cases in which the panels include lay judges as well as professional judges. The judgments are announced in the name of the Slovak Republic and are always announced in public.

Judges are independent in their decision-making and are bound only by law. If so provided by the Constitution or the law, judges are also bound by international instruments.

Judges are appointed by President of the Slovak Republic for an indefinite term upon a proposal of the Judicial Council.

The President and Vice-Presidents of the Supreme Court of the SR are appointed by the President of the Slovak Republic from among the judges of the Supreme Court of the SR upon a proposal of the Judicial Council for a five-year term, but not more than two consecutive terms.

The President of the Slovak Republic may recall a judge on grounds set out in the Constitution. Any judge may resign from office.

The system of courts in the SR consists of: The Supreme Court of the SR, which sits in Bratislava; regional and district courts; and the Higher Military Court and military district courts; Special Court,

As of 31 December 2003, the number of judges at courts of all levels in the Slovak Republic was 1,288; 80 were judges of the Supreme Court of the SR. The number of judges of the Supreme Court as of 30 September 2004 was 66.

² Dr. Milan Karabin is president of the Supreme Court of the Slovak Republic

Under the law, the Supreme Court of the SR is the highest judicial authority of the Slovak Republic. It exercises its jurisdiction through its panels and their presiding judges; through the divisions and their presiding judges; and through the President and Vice-President of the Supreme Court of the SR.

The distribution of cases at the Supreme Court in a given calendar year is determined by the work schedule formulated by the President of the Supreme Court upon a proposal presented by the presiding judges of the various divisions.

The Supreme Court sits on three-member panels composed of the presiding judge and two judges, and on five-member panels composed of the presiding judge and four judges. The head of the panel is the presiding judge.

Based on the knowledge derived from their decision-making, the panels:

1. suggest which of their final decisions should be published in the Collection of Judicial Decisions and Opinions of the Courts of the Slovak Republic;
2. bring to the attention of the presiding judge of the division those cases in which final court decisions reflect conflicting interpretations of laws and other generally binding-regulations;
3. prepare inputs for the report of the Supreme Court concerning the effects of laws and other generally binding regulations, and for the proposals of new legislation.

II.

And now some notes about administrative judiciary:

The Civil Procedure Code of 1991 established administrative judiciary in the Slovak Republic (in that part of the Czech and Slovak Federal Republic). Administrative judiciary became part of the general judiciary. Resulting from this was a separate amendment to the Civil Procedure Code designated as „Administrative Judiciary“.

Since 1992 the Civil Procedure Code provisions concerning administrative judiciary had passed through several amendments – modifications that were compliant with the amendment to the Constitution of the Slovak Republic, position of self-governing bodies in view of transferring the powers onto these bodies, and extension of courts’ cognisance with regard to the performance of judicial review of the decisions of public administration authorities.

A special character of the administrative judiciary’s position is ensured along the vertical line whereby the Supreme Court of the Slovak Republic has established an administrative board that

issues the adjudications, comments and provides the required expert assistance to lower instance courts concerned with administrative judiciary.

The courts of first instance in administrative cases are Regional Courts. The administrative judiciary at these courts is performed by judges with specialization in administrative law.

The current legislation on the performance of administrative judiciary fails to provide for separate rules of procedure that would be specifically designed for this area.

The administrative judiciary has been included in the Civil Procedure Code covering general judiciary, albeit under provisions of a separate section designated as “Administrative Judiciary“.

The Government of the Slovak Republic has approved the document provided by the Ministry of Justice of SR on Administrative Judiciary Concept in the Slovak Republic, according to which a separate law of procedure is to be enacted to govern the performance of administrative judiciary.

In accordance with the legislation being currently in force, within the administrative judiciary the courts examine the legitimacy of decisions and procedures by public administration authorities, self-governing bodies as well as individuals, providing these have been vested an appropriate authority to take the decisions on the rights and obligations pertaining to individuals or legal entities in the public administration area.

Decisions are to be understood as the decisions taken by public administration authorities and issued within administrative proceedings, including other similar decisions, which establish, modify or cancel the privileges and obligations of individuals or legal entities, or which may have a direct impact upon rights, interests protected by law or obligations assumed by individuals or legal entities.

The courts are entitled to carry out examinations of decisions and proceed in accordance with the Rules of Procedure applying to the administrative judiciary are also in cases where examinations of decisions by public administration authorities are implied by international treaties that are binding on the Slovak Republic.

The Supreme Court of the Slovak Republic is an essential part of the judicial system with regard to aspects of professionalism – its administration board.

This court has also been vested with the authority to review the decisions taken by central administration authorities and nation-wide scope authorities, with the cognisance explicitly stated by law. Currently there are only a few such law regulations in force.

An essential role with regard to the review of the decisions taken by public administration authorities is assumed by Regional Courts – courts of higher instance within the judiciary system of the Slovak Republic.

Decisions of these courts in this respect are comparable to those of the first-instance courts, but also to appellate courts in appeals against the decisions of first-instance courts in cases determined by law. The appellate court in this case is the Supreme Court of the Slovak Republic.

The Supreme Court of the Slovak Republic is thus assuming the role of appellate court; however, is also the court of first instance in specific cases determined by law. However, in cases concerning retirement policies this court assumes the role of an appellate court, as well.

Courts of the administrative judiciary examine both, the final and pending decisions, act in the proceedings concerning the protection against unlawful interference of public administration authorities, take decisions on enforceability of decisions taken by foreign administration authorities.

The Procedural Law determines that within administrative judiciary the courts shall act and decide using both, three-member panels and judges sitting alone.

An appeal may be submitted against decisions of administrative judiciary courts essentially through filing a remedial measure. Exemptions are the proceedings related to non-action of public administration authorities, protection against unlawful interference by a public administration authority, in cases related to enforceability of decisions taken by foreign administration authorities and in electoral matters.

The action of courts in proceedings of administrative judiciary character involves decisions on facts in issue, essentially by issuing a judgment. Only in cases explicitly determined by law, administrative court decisions are taken by issuing a resolution.

III.

Between 1 January 1993 – the date of creation of the Slovak Republic – and its accession to the EU on 1 May 2004, the Slovak legal system underwent a series of changes aimed to prepare the conditions for the application of EU/EC law by courts of general jurisdiction.

During that period, Slovak legislation had to address three broad priority issues:

1. ensure the precedence of legal acts of the Community and later those of EU bodies over national legislation,
2. provide for the process of publishing legal acts of the EU/EC in force in the Slovak language, and
3. make the judges bound by the case law of the European Court of Justice.

In essence, all these three tasks have been successfully accomplished.

The process included amendment to Article 7 paragraph 2 and Article 144 of the Constitution of the Slovak Republic, ratification of the Treaty on Accession of the Slovak Republic to the European Union by the National Council of the Slovak Republic, or adoption of Act No. 416/2004 Coll. on the Official Journal of the European Union as a decisive standard for publication.

Paragraph 7 of Article 2 of the Constitution provides that the Slovak Republic may, by an international treaty, which was ratified and promulgated in the way laid down by law, or on the basis of such treaty, transfer the exercise of a part of its powers to the European Communities and the European Union. Legally binding acts of the European Communities and of the European Union have precedence over laws of the Slovak Republic. The transposition of legally binding acts, which require implementation, is done through a law or a regulation of the Government according to Article 120 paragraph 2.

Equally important is Article 144 paragraph 1 of the Constitution, which provides that judges are independent in the performance of their function, and in making the decisions they are bound by the Constitution, constitutional statutes, international treaties and laws, in conformity with Article 7 paragraphs 2 and 5.

Section 1 of Act No. 416/2004 Coll. on the Official Journal stipulates that legally binding acts of the European Communities and legally binding acts of the European Union published in the Official Journal of the European Union or in the Official Journal of the European Communities (hereafter 'Official Journal') are effective in the Slovak Republic in conformity with international treaties.

We should mention at this point that the Slovak judges were faced with the need to apply a huge number of directives, regulations and other legal acts, that had been adopted in considerable quantities by various EC and later EU bodies between the founding year of 1957 and early 1990s, when the Slovak Republic entered the association process. The preparation for the application of these legal acts was extremely demanding, since the judges were required to get acquainted with their content and gain insight into the system of EU law in a short span of only a few months.

Legally binding acts published in the Official Journal of the European Communities and in the Official Journal of the European Union acquired a special status vis-à-vis the national legislation which, to satisfy the fiction of general familiarity, must be first published in the Slovak Collection on Laws. This means that, according to Section 121 of the Civil Procedure Code, it is not necessary to bring proof of legal acts published in both Official Journals.

Fundamental changes were introduced in 2004 into basic Slovak legal codes with effect from 1 May 2004.

The amended codes included the Code of Civil Procedure and the Code of Criminal Procedure. Regrettably, the Code of Administrative Procedure has not been yet drawn up as an independent norm to govern court procedures in the administrative judiciary system. As regards procedures in the courts of administrative judiciary, which are part of the system of general jurisdiction courts, they continue to be regulated in a separate portion of the Code of Civil Procedure. In view of considerable differences in the proceedings and decision-making of courts in the area of private law and public law, the existing legal provisions present a number of problems, in particular as regards judicial protection against unlawful procedures and decisions of public administration authorities. I am convinced that, in the coming period, the question of drawing up a separate Administrative Procedure Code will become one of the most important challenges for Slovak lawyers.

In Slovakia, EU/EC law has made a significant impact on such areas as the protection of young people and family, free market and asylum proceedings.

In its portion devoted to private law, the Code of Civil Procedure had to account for the freedom of expression of European citizens across the European Union. It was thus necessary to secure the representation of the interests of young people and children in civil court proceedings. For this reason, the Code of Civil Procedure lays down the right of legal entities to represent citizens in judicial proceedings, which was at first met with resistance; the Code gives the Centre for International Legal Protection of Children and Young People the authority to represent a party to the proceedings with a foreign element involving court protection of minors, if that party is a minor child.

Since 1 May 2004, legal relationships under commercial law are governed by the law of the European Union. Potential disputes in this area, that may require the application of Community legal acts, are most probably still at the stage of first-instance proceedings. Given the legislation on substantive jurisdiction and the length of proceedings before first-instance and appellate courts, it will take some time before the Slovak Supreme Court will have to directly face the problem of application of these legal acts in the area of commercial law. In fact, its decision-making in this field comes into question only in appellate review. To date, Slovak courts have not yet filed any

motion for a preliminary ruling with the Court of Justice of the European Communities. I do not expect future problems with the application of this law in commercial disputes, either. In my opinion, commercial law (and especially company law) has achieved a considerable degree of harmonisation with legal acts of the Community, and the correct application of national law is thus not likely to be in conflict with the law of the Union.

Another new element in civil proceedings is connected with the protection of the common market of the European Community.

In those cases where the court applies the provisions of Articles 81 and 82 of the Treaty establishing the European Community to the protection of market competition, the Code of Civil Procedure gives the European Commission the standing of a secondary party to the proceedings, which has the right to make comments, present written observations as to the law and as to the facts, and the right to make oral comments during the hearing. Parties to the proceedings have the right to submit their observations or statements regarding the opinion of the European Commission. As a secondary party to the proceedings, the European Commission has also the right to view the judicial file, and to make excerpts and copies. On a request from the European Commission, the court has a duty to provide the Commission a copy of any document related to the matter, which the Commission needs to formulate its opinion. The court must provide the Commission and the anti-trust office with a copy of the judgment in which it has applied the provisions of a specific legal act with reference to Articles 81 and 82 of the Treaty establishing the European Community, immediately after the judgment had been served on the parties.

As regards asylum proceedings, they are conducted in harmony with the principles governing the protection of refugees laid down in the European Convention. In particular, a significantly greater respect is paid in the practice of courts to the need of unification of families. It needs to be said, however, that the number of asylum-seekers in Slovakia has not recorded a significant rise. Still, a number of refugees have been granted Slovak citizenship.

An important amendment to the Code of Criminal Procedure was made by the passage of Act No. 403/2004 Coll. on the European Arrest Warrant and on amending and supplementing certain other laws. With effect from 1 August 2004, this law transposed the Council Framework Decision (2002/584/JHA) of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between member states of the European Union. The main purpose of this legislative instrument of the Union is to abolish the formal procedure of surrendering persons between the member states when these persons try to escape justice after they had been finally sentenced, and to speed up surrender procedures in case of criminal suspects. The contribution of the European arrest warrant, which is based on the principle of mutual recognition of the decisions of judicial authorities and, at the same time, the principle of mutual trust between the member states, lies mainly in the fact that

it simplifies the surrender procedure by omitting its administrative phase and strengthening the judicial (legal) side of the proceedings through direct contacts between judicial authorities and, at the same time, eliminates dual criminality test in 32 categories of criminal offences.

Although mutual recognition of the decisions of judicial authorities is mainly designed to enable their execution without restrictions across the European Union, the mechanism of the European arrest warrant does not provide for this possibility, since it also sets out the reasons for which its execution may be denied. Moreover, several member states did not manage to transpose the abovementioned Framework Decision by 31 December 2003, the deadline set out in Article 34. In the case of the Republic of Austria, a special regime applies under Article 33 point 1: until 31 December 2008, Austria may authorise its executing judicial authorities to refuse the execution of a European arrest warrant in those cases where the requested person is an Austrian national and the criminal offence referred to in the arrest warrant is not a crime under the Austrian law.

The Slovak Republic, as a member state of the European Union, has already applied the European arrest warrant in relation to the Republic of Austria in one case. In 2004, its judicial authorities (including the Supreme Court) decided to surrender two Slovak citizens to be prosecuted in Austria for the act qualified as a criminal offence of murder that had allegedly been committed against an Austrian citizen in his country.

Given the relatively short duration of membership of the Slovak Republic in the European Union, it is difficult to provide a comprehensive overview of the application of EU/EC law by district or regional courts in Slovakia.

The Supreme Court of the Slovak Republic performs its mission of supreme judicial authority laid down by law also in the area of EU/EC law, in particular by:

- a) making decisions on matters under its jurisdiction,
- b) performing the unifying role for judicial panels and general jurisdiction courts in Slovakia, thus exerting its influence on the decision-making of courts where it is not uniform or is incompatible,
- c) applying the content of EU/EC legal acts in its own activities by respecting their precedence over national laws ,
- d) taking steps to improve the quality of the decision-making of judges at all courts.

Because of the relatively recent accession of Slovakia to the EU, the Supreme Court has applied the EU/EC law in its decision-making only on rare occasions. However, it has used its authority to increase the weight of seminars and training courses on the topic of implementation of EU law.

In the experience of the Supreme Court, EC/EU law is applied most frequently in the area of criminal and administrative judiciary.

For instance, the Supreme Court of the Slovak Republic has reviewed the procedure applied by the Ministry of the Environment as a central state administration authority, when it refused to act upon an application for an exemption in the area of commercial breeding of protected animal species on the ground that the application contained formal irregularities. The dispute arose in consequence of a new law on trade in endangered animal and plant species, which introduced new provisions affecting the rights of the party to the proceedings, which was a legal entity. The Ministry made the granting of the requested licence conditional on the provision of supplementary documentation and data, which it could have obtained itself through its subordinated district authorities.

The plaintiff is a well-known and long-established breeder in his locality (he changed from a natural person to a legal person of almost identical name), who was under constant pressure from his clients to continue selling the animals. He claimed that due to the inactivity of the Ministry he cannot provide a higher-quality service to his clients and housing to animals, and faces potential threat of having to physically liquidate most of the animals he was breeding. He asked the Supreme Court of the Slovak Republic to suspend the proceedings and request a ruling from the Constitutional Court of the Slovak Republic on whether the challenged law is in conformity with the Constitution of the Slovak Republic. He further supported his action, filed with the objective to make the Ministry proceed on his application, not only by reference to the case law of the ECJ, namely case C-149/94 – Vergy, but also to certain provisions of Council Regulation 338/97 and Council Regulation 1808/01 which, in his opinion, were not properly transposed to the Slovak legal system.

However, the Supreme Court of the Slovak Republic considered and interpreted the relevant provisions of Council Regulations 338/97 and 1808/01 and made its decision without having to resort to suspending the proceedings and filing a motion for preliminary ruling with the European Court of Justice. The Supreme Court thus applied the Slovak legislation in harmony with the case law of the European Court of Justice and Regulations 338/97 and 1808/01 when it ruled that the public administration authority in question must act upon the matter in question and make its decision.

Ústavný súd Slovenskej republiky a jeho príspevok k právam a povinnostiam vytvorených na komunitárnej úrovni

Ján Mazák³

Úvod

Po vstupe Slovenska do EÚ sa Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ÚSSR) stal jedným z najdôležitejších komunitárnych súdov spomedzi slovenských súdov pre súdne posudzovanie v Spoločenstve na úrovni členského štátu. Preto ÚSSR môže hrať pomerne dôležitú rolu pri propagovaní európskej integrácie prostredníctvom práva v rámci právneho systému Slovenskej republiky.

Ak zoberieme do úvahy pozíciu ÚSSR (Článok 124 Ústavy), môžeme si položiť niekoľko základných otázok týkajúcich sa pozície ÚSSR v procese vynúiteľnosti práv a povinností vytvorených na komunitárnej úrovni. Ešte sme nemali prípad s komunitárnym prvkom, takže môžeme hovoriť iba o predpokladanej role ÚSSR kvôli nedostatku skúseností v rozhodovacom konaní.

1. Je ÚSSR štátnym súdom v zmysle Čl. 234, odst. 3 Zmluvy ES?
2. Ako sa zmenil obsah práva na súdnu ochranu (Čl. 46 Ústavy) vo vzťahu k záväzkom vynúiteľnosti práv a povinností vytvorených na komunitárnej úrovni?
3. Ako je ÚSSR schopný zaistiť plnenie povinností obyčajných súdov za účelom predbežne odkázať na Európsky súdny dvor (ESD)?

ÚSSR ako súd v zmysle Čl. 234 Zmluvy ES

1. Podľa čl. 124 Ústavy je ÚSSR nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vytvára špecializovaný systém ústavného súdnictva, ktorý je tvorený jedným súdom. ÚSSR spĺňa kritérium potrebné na záver, a síce, že je štátnym súdom najvyššej inštancie. V súlade s Čl. 133 Ústavy sa proti rozhodnutiu ÚSSR nie je možné odvolať. Preto nevidíme zmysel tvrdenia, že slovenský ústavný súd nie je súdom v zmysle Čl. 234 Zmluvy ES.

Tento záver neznamena, že neexistujú určité obavy o možnosti urobiť predbežné odvolanie podľa Čl. 234 Zmluvy ES na ESD. ÚSSR môže hrať úlohu súdu podľa Čl. 234 Zmluvy ES iba v

³ Ján Masák: Ústavný súd Slovenskej republiky a jeho príspevok k právam a povinnostiam vytvorených na komunitárnej úrovni

špecifických konaniach pred ním, konkrétne v konaniach zhrnutého výkladu legislatívy a ústavných námietkach.

2. V konaniach o súlade zákonov a Ústavy, ústavných zákonov či medzinárodných zmlúv (Čl. 125 Ústavy) nie je možnosť pozastaviť konanie, kvôli zámeru týchto konaní, ktorý vylučujú rozsudok komunitárnom prvku.

S ohľadom na túto právomoc súdu však musíme spomenúť problém, ktorý sa týka procesu implementácie resp. transpozície komunitárneho práva do slovenského právneho poriadku prostredníctvom nariadení vlády.

V súlade s Čl. 125 ods. 1 Ústavy, ÚSSR rozhoduje o súlade zákonov s Ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré schválila Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli schválené a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Toto otvára otázku možnosti preskúmania tých nariadení vlády o implementácii Európskeho asociačného dohovoru medzi Európskymi Spoločenstvami a ich členskými krajinami na jednej strane a Slovenskom na strane druhej a vykonávanie medzinárodných zmlúv podľa Čl. 7 odst. 2 Ústavy.

Je ÚSSR oprávnený rozhodovať o súlade medzi nariadeniami vlády, ktoré implementujú komunitárny akt a Ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami alebo nie?

Podľa môjho názoru, v prípadoch, v ktorých je prípustný určitý stupeň vlastného uváženia pre implementáciu štátneho právneho útvaru, ktorý vyžaduje iba minimálnu harmonizáciu (niektoré nariadenia vyžadujú iba minimálnu harmonizáciu), ÚSSR je oprávnený pripomienkovať implementáciu nariadenia bez nejakej špecifickej prekážky.

V spojitosti s komunitárnym aktom, ktorý vyžaduje plnú implementáciu, bez možnosti vlastného uváženia (absolútna implementácia) je situácia pravdepodobne iná. Nariadenie vlády vtedy obsahuje iba text komunitárneho aktu. Posúdenie takéhoto nariadenie vlády by mohlo znamenať zasahovanie do kompetencií ESD. Ale podľa Čl. 125 Ústavy je ÚSSR oprávnený posudzovať všetky nariadenia vlády bez ohľadu na ich obsah. Vytvára sa tak možnosť pre ÚSSR možnosť rozhodovať o tomto nariadení z prípadu na prípad v závislosti od povahy námietok proti posudzovanému nariadeniu. Tento výklad by sa dal zmeniť iba novelizáciou Ústavy v časti regulúcej pôsobnosť ÚSSR.

V konaniach o ústavných sťažnostiach (Čl. 127 Ústavy) by mohol ÚSSR byť súdom, ktorý odkazuje na ESD iba v špecifických prípadoch, v ktorých by to obyčajné súdy nedokázali, aj keď je to ich nesporná povinnosť v súlade s Čl. 234 Zmluvy ES. Bolo by teoreticky možné, keby ÚSSR posúdil prípad v miestnosti obyčajného súdu bez nutnosti vrátiť prípad predchádzajúcemu súdu pre

d'alsie posúdenie a pred posúdením by bola postavená predbežná otázka v zmysle Čl. 234 Zmluvy ES.

Obsah práva na súdnu ochranu vo vzťahu k povinnosti vynúiteľnosti práv a povinností vytvorených na komunitárnej úrovni

Jedným z najvýznamnejších základných práv je právo na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy). ÚSSR vždy dospel k záveru, že právo na súdnu ochranu podľa Čl. 46, odst. 1 Ústavy zaručuje účastníkom súdneho konania pred obyčajnými súdmi aplikáciu príslušnej a platnej normy, ktorá má svoje základy v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo medzinárodných zmluvách, dohodách či konvenciách. Znamená to, že obyčajné súdy sú po vstupe do EÚ povinné aplikovať komunitárne právo kvôli princípu nadradenosti a doktríne priameho dopadu (pozri Čl. 7, odst. 2 Ústavy). Povšimnutia hodný je aj fakt, že komunitárne právo ukladá štátnym súdom zabezpečiť úplnú platnosť Zmluvy tým, že prestanú uplatňovať ň ak je to potrebné, tak aj z vlastnej iniciatívy, nekompatibilné ustanovenia domácej legislatívy (prípád 106/77 Simmenthal/1978/ECR 629).

Ak obyčajný súd zlyhá v aplikácii komunitárneho práva namiesto toho domáceho, a toto zlyhanie ostane neopravené aj po vyčerpaní všetkých odvolacích konaní, potom ÚSSR bude oprávnený vyhlásiť porušenie práva na súdnu ochranu, ktoré je zaručené Čl. 46, odst. 1 Ústavy. Okrem toho by mal ÚSSR anulovať rozhodnutie obyčajného súdu v danej otázke a vrátiť prípad súdu pre d'alsie posúdenie, v ktorom je obyčajný súd právne viazaný právnym výkladom ÚSSR o aplikácii komunitárneho práva.

Opísaná situácia otvára niekoľko otázok. Je ÚSSR oprávnený nariadiť použitie komunitárnych právnych prostriedkov bez ohľadu na to, že existujú pochybnosti o ich výklade a platnosti, alebo predtým než tak urobí, by mal zastaviť konanie v prospech predbežného odvolania na ESD? Alebo by mal ÚSSR zastaviť konanie a vykonať predbežné odvolanie na ESD pre vyjasnenie a interpretáciu komunitárneho práva, ktoré navrhol obyčajný súd? Môže obyčajný súd odporovať právnemu názoru v náleze ÚSSR a obrátiť sa na pomoc na ESD podľa spôsobu vytýčenom Čl. 234 Zmluvy ES? Môže obyčajný súd zastaviť konanie predtým, než sa obráti na podľa Čl. 234 na ESD, ak mal pochybnosti o interpretácii a platnosti daného komunitárneho aktu, ktorý bol použitý v súlade s právnym názorom vyjadrenom ÚSSR?

Každé riešenie týchto otázok by malo sledovať hlavný zámer zistení ÚSSR, ktorý nariaďuje aplikáciu komunitárneho práva, ktorá vychádza z princípu nadradenosti a priameho dopadu komunitárneho práva. Účelom takéhoto zistenia je zaistiť správnu aplikáciu komunitárneho práva v priestore, ktorý bol na Slovensku určený pre komunitárne právo podľa Čl. 7 odst. 2 Ústavy, tzv. integračná klauzula. Preto musíme nájsť riešenie v každom ústavnom podnete podanom špecificky na ÚSSR.

Súd nižšej inštancie (tj. obvyčajný súd, ktorý je povinný dodržiavať záväzný výklad ÚSSR) je oprávnený podať predbežné odvolanie na ESD a to bez ohľadu na názor ÚSSR (viď prípad 166/73 Rheinmuhlen – Dusseldorf/1974/ECR 33). Dáva nám odpoveď na možnosť, že obvyčajný súd má možnosť odkloniť sa od zistení ÚSSR vo zvláštnych prípadoch.

ECJ Zlyhanie obvyčajného súdu pri podaní predbežného odvolania na ESD

Toto je ďalšia pomerne vážna otázka, ktorá sa týka aplikácie komunitárneho práva v konaniach na obvyčajných súdoch. Ako má ÚSSR rozhodnúť v prípade, keď obvyčajný súd poslednej inštancie rozhodol o prípade za použitia komunitárneho práva, ale skrz vlastnú interpretáciu, bez odkazu na kompetencie ESD, aj keď mal požiadať o predbežné odvolanie na ESD podľa Čl. 234 Zmluvy ES?

Som takmer presvedčený, že porušenie záväzku podania predbežného odvolania na ESD podľa Čl. 234 by mohlo byť považované za porušenie práva na súdnu ochranu. Keď sa vrátíme k obsahu práva na súdnu ochranu, zistíme, že jej prvkom by malo byť aj právo strany na konanie pred obvyčajným súdom kvôli príslušnej a správnej interpretácii zainteresovaného komunitárneho práva.

Obyčajný súd by sa tu nemal zaoberať prekážkou spôsobenou Občianskym súdnym poriadkom. Štátne procesné poriadky upravujúce pôsobnosť súdov znižujú silu noriem Zmluvy, čo sa týka ich priameho dopadu v rámci štátneho právneho poriadku, aj keď už nie tak ako časové obmedzenia alebo trvalé požiadavky na efektivitu, ktoré sa takisto aplikujú tu. Ale také procesné poriadky sú takisto schopné ovplyvňovať možnosť otvoreného dialógu medzi štátnymi sudcami a ESD, najmä tým, že znižujú možnosť podať odvolanie podľa Čl. 234 Zmluvy ES. Taká situácia by nemala zaujímať na obvyčajnom súde, ktorý by mal podať predbežné odvolanie, ak je to potrebné, bez ohľadu na procesné poriadky, ktoré v niektorých prípadoch nedovoľujú konzultovať ESD.

Navyše, musíme povedať, že kompetencie ÚSSR nie sú prekážkou pre uznanie Najvyššieho súdu a za určitých právnych podmienok aj krajských súdov ako súdov v zmysle Čl. 234, odst. 3 Zmluvy ES: Môžeme to tvrdiť, pretože ústavná námietka v súlade s Čl. 127 alebo 127a Ústavy nie je nástrojom na odvolanie sa proti rozhodnutiu obvyčajného súdu. Účelom ústavnej námietky je chrániť základné práva a slobody fyzických a právnických osôb na ústavnej úrovni a nie na úrovni právnosti alebo ústavnosti, ktoré sú chránené obvyčajnými súdmi.

Z tohto dôvodu obvyčajný súd nemôže tvrdiť, že nemusí podať predbežné odvolanie na, kvôli možnosti podania námietky na ÚSSR

Záver

Ústavný súd Slovenskej republiky je schopný prispievať k európskemu integračnému procesu prostredníctvom práva. Sú dve základné cesty, ako tak robiť. Prvá sa týka zhrnutého výkladu slovenskej legislatívy, ktorá implementuje a transponuje komunitárne právo do slovenského právneho poriadku. Táto cesta otvára niektoré otázky, ako som už povedal. Druhou cestou ako zabezpečiť plnú efektivitu komunitárneho práva spočíva hlavne v ochrane práva na súdnu ochranu, pričom sa trvá na správnej aplikácii komunitárneho práva v konaniach pred obvyčajným súdnictvom, vrátane povinnosti podať predbežné odvolanie na ESD. Podanie predbežného odvolania podľa Čl. 234 Zmluvy ES Ústavným súdom je možné, ale nemyslím, si, že by toto bolo dôležitým nástrojom pre dosahovanie lepšej úrovne vynútiteľnosti komunitárneho práva.

Slovenská skúsenosť s aplikáciou legislatívy EÚ/ES

*Milan Karabin*⁴

Dámy a páni,

I.

Podľa Hlavy 7 Ústavy Slovenskej republiky je súdna moc v Slovenskej republike vykonávaná Najvyšším súdom SR a inými súdmi.

Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach a preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí administratívnych orgánov. Súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú profesionálni sudcovia ako aj prísediaci sudcovia z radov občanov. Rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.

Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní zákonom. Ak je tak ustanovené Ústavou, sudcovia sú viazaní aj medzinárodnými zmluvami.

Sudcov vymenúva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky a to bez časového obmedzenia.

Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vymenúva na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky zo sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prezident Slovenskej republiky na päť rokov, avšak najviac na dve po sebe nasledujúcich obdobia.

Prezident Slovenskej republiky môže sudcu odvolať na základe dôvodov uvedených v Ústave. Ktorýkoľvek sudca sa môže funkcie vzdať.

Sústava súdov Slovenskej republiky pozostáva z: Najvyšší súd SR so sídlom v Bratislave, krajských a okresných súdov a Vyšší vojenský súd a vojenské obvodové súdy; Špeciálny súd.

Ku 31. decembru 2003 bol počet sudcov všetkých stupňov v Slovenskej republike 1 288; 80 sudcov bolo sudcami Najvyššieho súdu SR. Počet sudcov Najvyššieho súdu SR ku 30. septembru 2004 bol 66.

⁴ Milan Karabin: Slovenská skúsenosť s aplikáciou legislatívy ES

Podľa zákona, Najvyšší súd SR je najvyššou súdnou inštanciou Slovenskej republiky. Jeho pôsobnosť vykonávajú senáty a ich predsedovia, kolégiá a ich predsedovia, predseda a podpredseda najvyššieho súdu.

Rozdelenie práce na Najvyššom súde SR určuje na každý kalendárny rok rozvrh práce, ktorý určuje predseda Najvyššieho súdu SR na návrh predsedov kolégií.

Najvyšší súd SR rozhoduje v trojčlenných senátoch zložených z predsedu senátu a dvoch sudcov a v päťčlenných senátoch zložených z predsedu senátu a štyroch sudcov. Na čele senátu je predseda senátu.

Na základe vedomostí odvíjajúcich sa od rozhodovania, senáty:

- 1) navrhujú, ktoré z konečných súdnych rozhodnutí by malo byť uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky;
- 2) uvedú do pozornosti predsedu kolégia tie prípady, v ktorom konečné súdne rozhodnutie odráža protirečiacie interpretácie zákona a iné všeobecne záväzné nariadenia;
- 3) pripravujú podklady pre správu Najvyššieho súdu týkajúcu sa účinku zákonov a iných všeobecne záväzných nariadení a pre návrhy novej legislatívy.

II.

A teraz niekoľko poznámok k správne súdnictvu:

Občiansky súdny poriadok z roku 1991 založil správne súdnictvo v Slovenskej republike (resp. v tej časti Českej a Slovenskej federatívnej republiky). Správne súdnictvo sa stalo časťou všeobecného súdnictva. Výsledkom tohto bola separátny dodatok k Občianskemu súdnemu poriadku nazvaný „Správne súdnictvo“.

Od roku 1992 ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa týkajú správneho súdnictva, prešli niekoľkými novelizáciami – úpravy, ktoré boli v súlade s novelizáciou Ústavy Slovenskej republiky, pozície samosprávnych orgánov z hľadiska presunu kompetencii na ne a rozšírenia pôsobnosti súdov v ohľade súdneho posudzovania rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Špeciálny charakter pozície správneho súdnictva je zaistený pozdĺž vertikálnej línie, čím Najvyšší súd Slovenskej republiky založil Správne kolégium, ktorý vydáva rozhodnutia a výklady a zabezpečuje potrebných odborníkov pre sudy nižšej inštancie, ktoré sa zaoberajú správnym súdnictvom.

Prvostupňovými súdmi v správnych prípadoch sú Krajské sudy. Správne súdnictvo je na týchto súdoch vykonávané sudcami so špecializáciou v správnom práve.

Platná legislatíva pre výkon správneho súdnictva neposkytuje separátne pravidlá pre výkon funkcie, ktoré by boli navrhnuté zvlášť pre túto oblasť.

Správne súdnictvo bolo zakomponované do Občianskeho súdneho poriadku, ktorý pokrýval všeobecné súdnictvo, aj keď prostredníctvom ustanovení v oddelenej časti nazvanej „Správne súdnictvo“.

Vláda Slovenskej republiky schválila dokument predložený Ministerstvom spravodlivosti SR o Koncepte správneho súdnictva v Slovenskej republike, podľa ktorého bude schválený zvláštny súdny poriadok, ktorý by riadil výkon správneho súdnictva.

V súlade s platnou legislatívou, v rámci správneho práva sudy skúmajú legitímnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, samosprávnych orgánov ako aj jednotlivcov za predpokladu, že tieto boli zákonom ustanovené ako orgány, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach, ktoré sa týkajú fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Rozhodnutia sa majú chápať ako rozhodnutia orgánov verejnej správy a musia byť vydané v rámci správneho konania, vrátane iných podobných rozhodnutí, ktoré zakladajú, menia alebo rušia právomoci a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, alebo ktoré môžu mať priamy dopad na práva, záujmy chránené zákonom alebo povinnosti osvojené fyzickou alebo právnickou osobou.

Sudy sú oprávnené preskúmať rozhodnutia a postupovať v súlade s Rokovacím Poriadkom vzťahujúcim sa na správne súdnictvo takisto v prípadoch, kde preskúmanie rozhodnutí orgánov verejnej správy je podmienené medzinárodnými zmluvami, ktoré zaväzujú Slovenskú republiku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je základnou časťou súdneho systému vzhľadom na profesionalitu – správne kolégium.

Tento súd bol takisto zákonom ustanovený s právomocou na preskúmanie rozhodnutí ústredných správnych orgánov a orgánov s celoštátnou pôsobnosťou, s právomocou explicitne vymedzenou zákonom. Momentálne je iba zopár takýchto právnych noriem v platnosti.

Podstatnú úlohu vzhľadom na preskúmanie rozhodnutia uskutočnenom orgánmi verejnej správy zohrávajú Krajské sudy – sudy vyššej inštancie v rámci súdneho systému Slovenskej republiky.

Rozhodnutia týchto súdov sú v tomto ohľade porovnateľné s prvostupňovými súdmi, ale aj s odvolacími súdmi pri odvolaní proti rozhodnutiam prvostupňového súdu v prípadoch vymedzených zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto nadobúda úlohu odvolacieho súdu, avšak je aj prvostupňovým súdom v prípadoch stanovených zákonom. Avšak v prípadoch týkajúcich sa systému odchodu do dôchodku nadobúda aj úlohu odvolacieho súdu.

Súdy správneho súdnictva skúmajú aj konečné aj prejednávane rozhodnutia, súdne konať v prípadoch ochrany pred neoprávneným zásahom orgánov verejnej správy, rozhodovať o vynútení rozhodnutí zahraničných správnych orgánov.

Procesné právo určuje, že v rámci správneho súdnictva súdy majú konať a rozhodovať s použitím ako trojčlenného senátu ako aj jediného sudcu.

Odvolanie proti rozhodnutiam proti súdom správneho práva sa podáva zásadne podaním opravného prostriedku. Vyňaté sú konania týkajúce sa nekonania orgánov verejnej správy, ochrana pred nezákonným zasahovaním orgánu verejnej správy, v prípadoch týkajúcich sa vynútiteľnosti rozhodnutí vydanými zahraničnými správnyimi orgánmi a pri volebných záležitostiach.

Pôsobenie súdov v konaniach správneho súdnictva zahŕňa rozhodnutia o faktoch v prípade, v zásade vynesením rozhodnutia. Iba v prípadoch explicitne určených zákonom môže správny súd rozhodnúť vydaním stanoviska.

III.

Medzi 1. januárom 1993 - dátum vzniku Slovenskej republiky – a jej vstupom do EÚ 1. mája 2004 prešiel Slovenský právny systém radou zmien, ktoré mali pripraviť podmienky pre aplikáciu legislatívy EÚ/ES súdmi všeobecného súdnictva.

V tomto období sa Slovenská republika musela venovať trom širokým oblastiam s vysokou prioritou:

- 1) zaistiť nadradenosť právnych výnosov Komunity a neskôr orgánov EÚ nad štátnym právom,
- 2) zaistiť proces vydania platných právnych výnosov EÚ/ES v slovenskom jazyku a
- 3) zaviazať sudcov precedenčným právom Európskeho súdneho dvora.

Všetky tri úlohy boli v podstate úspešne splnené.

Proces zahŕňal aj novelizáciu Článku 7 odstavca 2 a Článku 144 Ústavy Slovenskej republiky, ratifikáciu Zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky ku Európskej únii Národnou radou Slovenskej republiky či prevzatie Zákona č 416/2004 Zb. o Úradnom vestníku Európskej únie ako rozhodujúcu normu pre publikáciu.

Odstavec 7 Článku 2 Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje, že Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Rovnako je dôležitý aj Článok 144 Odstavec 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Paragraf 1 Zákona 416/2004 Zb. o Úradnom vestníku ustanovuje, že právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a právne záväzné akty Európskej únie uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie alebo Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev (ďalej len úradný vestník) sú v súlade s medzinárodnými zmluvami účinné na území Slovenskej republiky

Na tomto mieste by sme mali pripomenúť, že slovenskí sudcovia museli čeliť potrebe aplikovať obrovské množstvo smerníc, nariadení a iných právnych ustanovení, ktoré boli prijaté rôznymi orgánmi ES a neskôr EÚ v rozmedzí medzi rokom založenia 1957 a začiatkom 90-tych rokov 20.storočia, kedy Slovensko začalo prístupový proces. Príprava na aplikáciu týchto právnych ustanovení bola nesmierne náročná, nakoľko sa sudcovia museli zoznámiť s ich obsahom a získať prehľad v systéme práva EÚ v krátkom rozmedzí niekoľkých mesiacov.

Právne záväzné akty uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a Úradnom vestníku Európskej únie nadobudli špeciálny štatút vo vzťahu k štátnemu právu, ktorý, aby uspokojil fikciu jeho všeobecnej znalosti, musel byť najprv uverejnený v slovenskej zbierke zákonov. To znamená, že podľa §121 Občianskeho súdneho poriadku nie je nutné predložiť dôkaz o právnych aktoch, pokiaľ sú uverejnené v oboch vestníkoch.

Zásadné zmeny boli zavedené do slovenských zákonníkov v roku 2004 s platnosťou od 1. mája 2004.

Novelizované zákonníky obsahovali Občiansky súdny poriadok ako aj Trestný súdny poriadok. Správny súdny poriadok nebol dosiaľ vypracovaný ako nezávislá norma na riadenie súdnych

konaní v systéme správneho práva. Čo sa týka konaní na súdoch správneho práva, ktoré sú súčasťou súdov všeobecného súdnictva, sú riadenú oddelenou čiastkou Občianskeho súdneho poriadku. Vo svetle veľkých rozdielov v konaní a rozhodovaní súdov v oblasti súkromného a verejného práva, existujúce právne ustanovenia predstavujú množstvo problémov, najmä čo sa týka súdnej ochrany proti protiprávnemu postupu a rozhodnutiam orgánov verejnej správy. Som presvedčený, že v nastávajúcom období, otázka vypracovania nezávislého Správneho súdneho poriadku sa stane jednou z najdôležitejších výziev pre slovenských právnikov.

Na Slovensku mala legislatíva EÚ/ES výrazný dopad na také oblasti ako ochrana mladých ľudí a rodiny, slobodný trh a azylová procedúra.

V tejto čiastke vyhradenej súkromnému právu Občiansky súdny poriadok je zodpovedný za slobodu prejavu európskych občanov v celej Európskej únii. Bolo preto potrebné zaistiť zastúpenie názorov mladých ľudí a detí v konaniach občianskych súdov. Z tohto dôvodu, Občiansky súdny poriadok oprávňuje právnickú osobu zastupovať občanov v súdnych konaniach, čo bolo spočiatku prijímané s odporom. Poriadok oprávňuje Centrum pre medzinárodnú právnu ochranu detí a mládeže zastupovať stranu v konaní s cudzím prvkom, ktoré obsahuje súdnu ochranu maloletých, ak je strana dieťa.

Od 1. mája 2004, právne vzťahy v obchodnom práve sú riadené právom Európskej únie. Možné rozpory v tejto oblasti, ktoré by si mohli vyžadovať aplikáciu komunitárnych právnych aktov, sú pravdepodobne stále vo fáze konania prvej inštancie. Vzhľadom na legislatívu o hmotnej súdnej právomoci a dĺžke konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, bude nejaký čas trvať, kým Najvyšší súd Slovenskej republiky bude musieť čeliť priamo problémom aplikácie týchto právnych aktov v oblasti obchodného práva. Rozhodovanie Najvyššieho súdu prichádza na radu iba pri preskúmaní odvolania. Do dnešného dňa ešte nezaznamenali podanie vo veci vydania predbežného rozhodnutia s Európskym súdnym dvorom. Neočakávam ani, že by sa v budúcnosti vyskytli problémy s aplikáciou tohto práva v obchodných súdnych sporoch. Mojm názorom je, že obchodné právo (a zvlášť právo obchodných spoločností) dosiahlo vysoký stupeň harmonizácie s komunitárnymi právnymi aktami a správna aplikácia štátneho práva by bola v rozpore s právom Únie iba veľmi nepravdepodobne.

Ďalším novým prvkom v občianskych konaniach je spojený s ochranou spoločného trhu Európskeho spoločenstva.

V týchto prípadoch, kedy súd aplikuje ustanovenia Článkov 81 a 82 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo o ochrane trhovej súťaže, Občiansky súdny poriadok dáva Európskej komisii pozíciu druhotnej strany konania s právom komentovať, prednášať písomné pozorovania jednak k zákonom, jednak k faktom, ako aj právo činiť orálne poznámky počas pojednávania. Strany

konania majú právo predložiť svoje pozorovania alebo vyhlásenia týkajúce sa názorov Európskej komisie. Ako druhotná strana v konaní, Európska komisia má právo nahliadnuť do súdneho spisu a robiť kópie a excerpty. Na požiadanie Európskej komisie, súd má povinnosť zabezpečiť Komisii akýkoľvek dokument v spojitosti s prípadom, ktorý by Komisia potrebovala na formulovanie svojho vyhlásenia. Súd musí zabezpečiť pre Komisiu a antimonopolný úrad exemplár rozsudku, v ktorom boli aplikované ustanovenia zvláštneho právneho aktu s odkazom na Články 81 a 82 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo, potom, čo bol rozsudok doručený stranám konania.

Čo sa týka azylového konania, koná sa v súlade s princípmi riadiacimi ochranu utečencov definovanými Európskou konvenciou. Oveľa väčší dôraz sa kladie na konanie súdov vo veciach potreby zjednotenia rodín. Je však potrebné povedať, že počet žiadateľov o azyl na Slovensku nezaznamenal výraznejší nárast. Napriek tomu, niekoľkým utečencom bolo udelené slovenské štátne občianstvo.

Dôležitá novelizácia Občianskeho súdneho poriadku sa dosiahla schválením Zákona č. 403/2004 Zb. o Európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov. S účinnosťou od 1. augusta 2004 transponoval rámcové rozhodnutie Rady (2002/584/JHA) z 13. júna 2002 o Európskom zatýkacom rozkaze a o vydávanom konaní medzi členskými štátmi Európskej únie. Hlavným cieľom tohto legislatívneho nástroja Únie bolo zrušiť formálne postupy vydávania osôb medzi členskými štátmi, keď sa tieto osoby pokúšali uniknúť spravodlivosti potom, ako boli s konečnou platnosťou odsúdené a zrýchliť vydávacie konanie v prípade podozrivých z trestných činov. Prínosom Európskeho zatýkacieho rozkazu, ktorý je založený na vzájomnom uznávaní rozhodnutí súdnych orgánov a, zároveň, na princípe vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, spočíva hlavne v tom, že zjednodušuje vydávacie konanie, pretože vynecháva administratívnu časť a posiluje súdnu (právnú) časť konania prostredníctvom priameho kontaktu súdnych orgánov a , zároveň, ruší duálne kriminálne testy v 32 kategóriách trestných činov.

Aj keď vzájomné uznávanie rozhodnutí súdnych orgánov je naprojektované, aby umožnilo ich vykonanie bez obmedzení v celej Európskej únii, mechanizmus európskeho zatýkacieho rozkazu neráta s touto možnosťou, nakoľko definuje aj dôvody, kedy ich výkon môže byť odmietnutý. Ba čo viac, niekoľko členských štátov nedokázalo transponovať vyššie uvedené rámcové rozhodnutie do 31. decembra 2003, čo bola časová lehota vytýčená v Článku 34. V prípade Rakúskej republiky sa podľa Článku 33 Bod 1 zavádza špeciálny režim, kedy do 31. decembra 2008 môžu rakúske výkonné súdne orgány odmietnuť výkon Európskeho zatýkacieho rozkazu v tých prípadoch, kedy je požadovaná osoba rakúskym občanom a spáchaný trestný čin uvedený v zatýkacom rozkaze nie je trestným činom podľa rakúskeho práva.

Slovenská republika ako členský štát Európskej únie už využila Európsky zatýkací rozkaz vo vzťahu k Rakúskej republike v jednom prípade. V roku 2004, jej súdne orgány (vrátane

Najvyššieho súdu) rozhodli o vydaní dvoch Slovákov na súde do Rakúska za čin kvalifikovaný ako trestný čin vraždy, ktorej sa údajne dopustili na rakúskom občianovi v jeho vlastnej krajine.

Vzhľadom na relatívne krátke trvanie členstva Slovenskej republiky v Európskej únii, je ťažké poskytnúť úplný prehľad aplikácie legislatívy EÚ/ES okresnými či krajskými súdmi na Slovensku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky plní svoju funkciu najvyššieho súdneho orgánu podľa zákona aj v oblasti legislatívy EÚ/ES, obzvlášť prostredníctvom:

- a) rozhodovanie vo veciach v rámci svojej súdnej právomoci,
- b) plnenia si zjednocovacej úlohy pre súdne senáty a súdy so všeobecnou právomocou na Slovensku, pričom vyvíja vplyv na rozhodovanie súdov, na miestach, kde je to nerovnomerné alebo nekompatibilné
- c) aplikácie obsahu právnych aktov EÚ/ES vo svojich vlastných aktivitách rešpektujúc ich nadradenosť nad štátnym právom,
- d) podnikaním krokov k zlepšeniu kvality rozhodovania sudcov na všetkých súdoch.

Vzhľadom na iba nedávny vstup Slovenska do EÚ, Najvyšší súd aplikoval legislatívu EÚ/ES pri svojom rozhodovaní iba zriedka. Avšak použil svoju autoritu na zvýšenie váhy seminárov a tréningov s témou implementácia legislatívy EÚ.

Zo skúseností Najvyššieho súdu vyplýva, že legislatíva ES/EÚ sa najviac aplikuje v oblastiach trestného a správneho práva.

Napríklad, Najvyšší súd Slovenskej republiky revidoval postup aplikovaný Ministerstvom životného prostredia ako centrálnemu správneho orgánu, keď toto odmietlo konať pri aplikácii výnimky v oblasti komerčného chovu ohrozeného živočíšneho druhu na základe toho, že aplikácia obsahovala formálne nedostatky. Následne vznikol spor o nový zákon o obchode ohrozených živočíšnych a rastlinných druhov, ktorý zavádzal nové opatrenia, ktoré ovplyvňovali jednu stranu konania, ktorá bola právnickou osobou. Ministerstvo podmienilo udelenie licencie predložením dodatočnej dokumentácie a údajov, ktoré si mohlo obstaráť samo cez podriadené okresné orgány.

Žalujúca strana, ktorá je dlhoročný a známy chovateľ vo svojej oblasti (zmenil sa z fyzickej osoby na právnickú osobu takmer identického mena), bol pod stálym nátlakom svojich zákazníkov, aby pokračoval v predaji zvierat. Tvrdil, že kvôli nečinnosti ministerstva nemôže poskytovať služby vysokej kvality svojim zákazníkom a prístrešie zvieratám a čelí hrozbe, že bude musieť fyzicky zlikvidovať väčšinu zvierat, ktoré choval. Požiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby pozastavil konanie a žiadal rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, či je daný zákon v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Ďalej pokračoval vo svojej činnosti s priloženou námietkou, aby prinútil Ministerstvo pokračovať v konaní, nie oba odkazom na precedenčné právo

ESD, menovite prípad C-149/94-Vergy, ale aj na niektoré ustanovenia Nariadenia Rady 338/97 Nariadenia Rady 1808/01, ktoré, podľa jeho názoru, neboli správne transponované do slovenského právneho systému.

Avšak Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval a interpretoval príslušné ustanovenia Nariadení Rady 338/97 a 1808/01 a rozhodol bez toho, aby sa musel uchýľovať k pozastaveniu konania a podaniu predbežného rozhodnutia s Európskym súdnym dvorom. Najvyšší súd teda aplikoval Slovenskú legislatívu v súlade s precedenčným právom Európskeho súdneho dvora a Nariadení 338/97 a 1808/01, keď rozhodol že daný orgán verejnej správy musí v danej veci konať a vydať rozhodnutie.